

Lausunto Keski-Pohjanmaan energiamurroksen edistämisen suunnitelmasta

KHALL 20.11.2023 § 230
368/00.01.01/2023

Valmistelija

Tekninen johtaja Ilkka Närhi puh. 040 769 8668

Keski-Pohjanmaan liitto on laatinut yhteistyössä kuntien ja sidosryhmien kanssa Keski-Pohjanmaan energiamurroksen edistämisen suunnitelman. Suunnitelman tavoitteena on toimeenpanna puhdasta energiasiirtymää, eli siirtymää fossiilisten polttoaineiden käytöstä uusiutuvien energialähteiden käyttöön.

Suunnitelma toteuttaa kansallisia ilmasto- ja energiastrategian sekä Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelman ja ilmastokartan tavoitteita.

Keski-Pohjanmaan tavoitteena on kehittää energiajärjestelmää vastaamaan nykypäivän ja tulevaisuuden haasteisiin sekä nousta edelläkävijäksi puhtaan energian tuottajana. Suunnitelma on tarkoitus viedä maakuntahallituksen käsittelyyn 11.12.2023.

Lausunto pyydetään antamaan 27.11.2023 mennessä.

Energiamurroksen edistämistä tuetaan alueella seuraavilla kehittämistoimenpiteillä:

- luvituksen nopeuttamista tuetaan kehittämällä luvitusprossiin liittyvää yhteistyötä ja hyödyntämällä digitalisaation tuomat mahdollisuudet täysimääräisesti
- maakunnassa otetaan käyttöön EU:n jäsenvaltioille osoittamat, luvitusta edistävät tietojärjestelmät
- tutkitaan mahdollisuudet ottaa maakunnassa käyttöön luvitustakuu energiamurroksen hankkeissa
- tutkitaan mahdollisuus ottaa käyttöön maakunnallinen luvituksen "luvitusnyrkki" tukemaan investointien edistämistä ja varmistamaan neuvontapalvelut ja tiedon jakelu investoijalle. "Luvitusnyrkki" perustettaisiin maakunnan ja kuntien kaavoittajien edustajista sekä tarkastus- ja valvontaviranomaisen edustajista.
- Parannetaan energiamurroksen hankkeiden läpinäkyvyyttä hankkeen tultua vireille. Tiivistetään yhteistyötä hankkeiden omistajien ja maakunnan ja kuntien toimijoiden kanssa tietoisuuden parantamiseksi energiamurroksen edistymisestä maakunnassa. Parannetaan hankekohtaista tiedottamista, kohdeyleisönä kansalaiset, kunnat ja julkinen hallinto, muut elinkeinot ja 3. sektorin toimijat.
- Parannetaan sähkönsiirtoverkkojen suunnittelua maakuntakaavoituksen ja yleiskaavoituksen näkökulmasta sähkönsiirtoverkoista aiheutuvien haittojen minimoimiseksi ja suunnittelun helpottamiseksi. Tiivistetään maakuntakaavoituksen, kuntakaavoituksen ja hanketoimijoiden yhteistyötä ja tietoisuutta sähkönsiirtoverkkojen tarpeista ja vaikutuksista maankäytön suunnitteluun ja maanomistajiin. Vaikutetaan oikeudenmukaisen ja yhdenvertaisen korvausjärjestelmän muodostumiseksi sähkönsiirtoverkkojen lunastusmenettelyssä ja käyttöönottilanteissa.
- Tuetaan toimijoiden innovaatiotarpeita objektiivisesti, avoimesti ja syrjimättömästi korostaen hanke-esitysten energiamurroksen

laadullisia perusteita ja tehtäviä toimenpiteitä. Tuetaan energiamurroksen hanketoimijoita neuvonnalla, ohjeilla ja suosituksilla. Tiedotetaan energiamurroksen hanketoimijoita käytössä olevista EU:n, Euroopan investointipankin (EIB) ja kansallista rahoituslähteistä. Muodostetaan valintakriteerit rahoitusohjelman pohjalta, mutta mahdollistavasti. Rahoitetaan energiamurroksen tutkimusta, kehittämistä ja innovaatioita käytössä olevilla rahoituslähteillä (EAKR, ESR+, JTF, AKKE).

- Hyödynnetään täysimääräisesti valtiotukisääntöjen mukaista joustavuutta energiamurroshankkeiden arvoketjussa.
- Vahvistetaan vuoropuhelua, jolla lisätään energiamurroksen houkuttelevuutta sijoittajien kiinnostuneisuuden lisäämiseksi ja investointien toteutumiseksi.
- Vahvistetaan uusiutuvan energian kumppanuuksien ja ekosysteemien syntymistä, jotka tukevat uusiutuvan energian osaamisen luomista ja kehittämistä. Tunnistetaan uusiutuvan energian osaamistarpeet eri energiamuodoissa. Luodaan koulutuspaketteja, joilla lisätään uusiutuvan energian osaamista hankkeisiin. Verkostoidutaan eri korkea-asteen koulutuksen antajien kanssa kansallisesti ja Merenkurkun alueen yli korkeakoulutettujen määrän lisäämiseksi uusiutuvan energian hankkeissa.
- Otetaan huomioon energiahankkeiden kyberturvallisuusriskien torjunta ja tietosuojatarpeet maakunnallisen digitaalisuuden edistämisen suunnitelman (ns. digikompanssi) valmistelussa.

Suunnitelma kokonaisuudessaan on esityslistan liitteenä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Minna Nikander

Esitys

Kunnanhallitus lausuntonaan toteaa seuraavaa:

Keski-Pohjanmaan ilmastotavoitteet ovat kunnianhimoisia ja edellyttävät merkittävää kansallista sekä EU-tukea niiden toteuttamiseksi. Muussa tapauksessa kustannukset paikalliselle tasolle sekä kuntalaisille ovat kohtuuttomat.

Energiamurroksessa on myös mahdollisuuksia. Luvitusprosessien jouduttaminen on ensisijaisen tärkeää. Tässä ei kuitenkaan riitä ”luvitussyrkin” perustaminen, vaan asia vaatii valtionhallinnon voimakasta läsnäoloa. Valtionhallinnon luvitusperiaatteiden muutos taas vaatisi lainsäädännöllisiä muutoksia, jolloin yhteistyö valtion johtavien viranhaltijoiden sekä luottamushenkilöiden osalta on tärkeää, jotta lainsäädännön muutokset voidaan tehdä nopealla aikataululla.

Sähkönsiirtoverkkojen osalta pitää huomioida maanomistajille maksettavat asianmukaiset korvaukset, joka pitää ottaa huomioon lainsäädännön muutoksessa. Energiamurroksen näkökulmasta tarvitaan uusia sähkönsiirtoverkkoja, joka tarkoittaa sitä, että maanomistat pitää ottaa paremmin huomioon verkoston rakentamisessa.

Maaseutumaisien kuntien osalta maanomistajien huomioiminen energiamurroksessa on tärkeää myös tapauksissa, joissa maanomistaja haluaa valjastaa oman maa-alueen energiantuotantoon. Näihin investointeihin tarvitaan merkittäviä tukia, joissa Kaustisen Seutukunta on tärkeässä asemassa tukien etsimisessä ja hankkimisessa asiakkaalle.

Alueellisten kaukolämpöyhtiöiden osalta energiamurros aiheuttaa uusia

investointikustannuksia, näiden osalta pitäisi tehdä tarkempi tarkastelu, miten siirtyminen uusiutuviin energiamuutoksiin voidaan tehdä pitkällä aikavälillä, jotta yhtiöiden asiakkaiden ja samalla kuntalaisien energiakustannukset eivät kasva kohtuuttomiksi energia murroksen sekä Keski-Pohjanmaan ilmastotavoitteiden takia.

Kokonaisuudessaan jatkotoimenpide-ehdotukset ovat hyödyllisiä, mutta konkretia siitä, miten asioihin käytännössä vaikutetaan tai yleensäkkään voidaan vaikuttaa siten, että energiamurroksen tavoitteet saavutetaan, jää hämärän peittoon.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyy lausunnon.

Huomioidaan tuulivoiman lisäksi muidenkin energia-alojen mahdollisuudet.
